

Mijn vrouw en ik rusten even uit op het terras van een afspanning in een vreemd dorp in Duiveland. De stilte tussen de hoge kastanjabomen is intens. De bladeren vallen vroeg dit jaar. Gezeten op antieke ijzeren stoelen hoor je de kastanjes stuiten in het zachte bladerdek. Een auto schuift traag voorbij in de voorliggende dreef. Tussen de takken herken ik het merk. Hier ben je niet gehaast. Op een stuk boomstam staat een belletje met "bediening." Ik bel, maar niemand komt. Her en der staan nog lege koffietassen op de tafels. Er is dus wel bediening. Na enige tijd gaat mijn vrouw eens kijken. De "bediening" staat te kletsen met enkele gasten. "Ik kom zo bij u", klinkt het. Later bestellen we twee koffie. "Wat is het hier stil zegt mijn vrouw en die dienstster is wel vriendelijk maar bijna te beleefd".

Op zo een moment is het, na vijftig jaar, geschikt om over je ouders te vertellen, vind ik. Ik zeg...

Mijn moeder was ook zo afstandelijk. Haar ouders waren Franstalige burgers uit Jumelet. Mijn grootmoeder vertelde over haar vader alsof de man onnaards was. Hij behoorde tot de staf van de "Papeterie de Belgique". En in zijn tijd was de kloof tussen arbeiders en bedienden zo breed als het Kanaal tussen Engeland en Frankrijk. Mijn grootvader was "gepakt van de gas" in 14-18. Hij stierf in het hospitaal in Leuven. Zij bleef als weduwe alleen achter met drie kinderen en een klein pensioen. Omdat hij stierf na de oorlog was hij geen oorlogsslachtoffer.

Mijn moeder werd geboren in 1913. Het enige wat herinnerde aan haar vader was het levensgroot portret van de officier met geweer, naast de mahoniehouten kleerkast in de slaapkamer van grootmoeder. In zulke oorlogsomstandigheden zijn er geen normale familiebanden want overleven, je kinderen opvoeden, doe dat maar eens zonder vader.

Ik vond dit wellicht een verklaring voor de afstandelijkheid en het verbergen van gevoelens van mijn moeder.

In het huis van de grootouders, prijken op het eikenhouten dressoir in de living enkele museumstukken van grootvader. Herinneringen aan de tijd van de rijke bourgeoisie. Het waren mond-geblazen glazen instrumenten in valse kleuren die echt geluid maakten. Een Italiaanse kunstenaar had ze gemaakt. Het was een trompet en een klaro en enkele kunstige voorwerpen. Ik vond ze prachtig maar mocht ze niet aanraken. De piano in de voorkamer was een "Steinbach."

Grootvader was een pianist die in zijn vrije tijd overal optrad en zelden thuis was. Op de zolder was een soort bibliotheek ingericht. Sommige boeken vond ik intrigerend. Er was een ingebonden collectie van een luxe Nederlandstalig tijdschrift. Het noemde "Vreemd en Eigen". Wellicht uit 1900.

Foto's stonden er niet in, alleen prachtige pentekeningen. Het ging over de piramiden, de farao's, of er stonden tekeningen in van inboorlingen die in Congo het rubber oogsten. Men sprak er over "wilden", die nodig de christelijke leer moesten aannemen. Ik las verhalen over de Niagara watervallen of de koperontginning in Equador. Het ging over slavenhandel. En er stonden ook enkele tekeningen in van blote vrouwen. Daar mocht ik van grootmoeder niet naar kijken. Het pronkstuk op de zolder was een gigantisch boek met een koperen slot en sleutel. Het was een oude bijbel met tekeningen. Het boek stond vol "boekverlichtingen", en Lombardische initialen.

Het zijn jeugdherinneringen die je je hele leven meedraagt.

Op haar beurt zou mijn moeder haar man op jonge leeftijd verliezen en achter blijven met vijf kinderen. Ga er maar eens aanstaan.

Op het terras vertel ik dit verhaal om te vergoelijken waarom mijn moeder altijd moeite had om hartelijk te zijn. Tegen mijn vrouw had ze ooit gezegd: "Mijn zoon die is altijd weg, daar heb je geen voeling mee". Toen ze stierf was ik halfweg veertig. Ik was de enige die erg geraakt was door haar vertrek. Niet door het gemis van haar aanwezigheid, maar eerder door het besef dat een toenadering nooit meer mogelijk zou zijn. Stiekem had ik altijd gehoopt dat ze toch dat koele scherm zou laten vallen en bekommerd zou zijn om wat ik deed of ging doen. Een verwijt is dit niet, eerder een vaststelling. Anderzijds, hoe kan je die dingen verlangen als je met vijf kinderen bent.

Even word ik onderbroken door de "bediening". De koffie ruikt lekker. Ik zeg tegen haar: "Het is zeven jaar geleden dat ik hier voor het laatst zat. Ik kwam hier regelmatig met een Belgische Baron. We waren goede vrienden en ik heb hier mooie momenten beleefd. Maar hij maakte misbruik van mijn vertrouwen en dan stopt zo iets." "Hoe kwam u hier terecht", vraagt de dienstster. "Ik kwam luisteren naar de vallende kastanjes en ik kwam luisteren naar de stilte." Ze kijkt wat verwaasd, denkt even na, en vraagt: "Bent u soms muzikant?" "Niet beroeps, maar muziek betekent veel voor mij." Ze wordt weggeroepen voor een andere tafel.

Even verder ligt een monumentaal domein met een oude herenwoning. Het zijn getuigen uit vervlogen tijd en prachtig onderhouden. Ik denk aan de quote van een Amerikaan. "You do not help the poor by killing the rich".

We drinken koffie. Herfstbolsters trekken zich niets aan van wat de mens doet. Ze vallen ritselend tussen de takken om zacht ploffend te eindigen in het gras.

Schuddebeurs, september 2014

Sam

